

Вікторія БОГУЦЬКА

*студентка Західноукраїнського
національного університету*

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА І ЗМЕНШЕННЯ ВІДХОДІВ: ШЛЯХ ДО БЕЗПЕЧНОГО МАЙБУТНЬОГО

В умовах глобалізації та зростання антропогенного навантаження на довкілля проблема накопичення відходів набуває критичного значення. Лінійна модель економіки, яка базується на принципі «взяти – використати – викинути», вже не відповідає сучасним вимогам сталого розвитку. Значне виснаження природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища та зміни клімату свідчать про необхідність трансформації економічних систем. Циркулярна економіка розглядається як альтернативна модель розвитку, що передбачає раціональне використання ресурсів, мінімізацію відходів та повторне залучення матеріалів у виробничі процеси. Водночас, ефективність впровадження принципів циркулярності значною мірою залежить від наявності відповідних індикаторів оцінки, державної політики та рівня екологічної свідомості суспільства. Попри активізацію наукових досліджень у даній сфері, питання інтеграції циркулярної економіки у національні економічні системи, зокрема України, залишаються недостатньо розробленими.

Метою дослідження є комплексне обґрунтування теоретичних та прикладних засад циркулярної економіки як ефективного інструменту зменшення відходів та забезпечення екологічно безпечного і сталого розвитку суспільства.

Циркулярна економіка є концепцією, яка спрямована на формування замкненого циклу використання ресурсів, де відходи розглядаються як вторинна сировина. Основними її принципами є: зменшення споживання ресурсів, повторне використання продукції, переробка матеріалів та відновлення природних систем. В умовах сучасного розвитку світової економіки щорічно генерується понад мільярди тонн відходів, значна частина яких не підлягає переробці та накопичується на полігонах. Це створює загрозу екологічній безпеці, впливає на здоров'я населення та економічну стабільність держав. У країнах Європейського Союзу активно впроваджуються стратегії циркулярної економіки, що включають розвиток екологічного дизайну продукції, стимулювання вторинної переробки та впровадження інноваційних технологій. Зокрема, значна увага приділяється концепції zero waste (нуль відходів), яка передбачає максимальне скорочення утворення сміття.

В Україні проблема відходів є особливо актуальною через недостатній рівень сортування, низький рівень переробки та обмеженість інфраструктури. Більшість твердих побутових відходів захоронюється на полігонах, що не

відповідають екологічним стандартам. Водночас, впровадження циркулярних підходів може сприяти економічному зростанню, створенню нових робочих місць та підвищенню конкурентоспроможності держави. Важливим аспектом є формування системи показників, які дозволяють оцінювати рівень циркулярності економіки. До таких показників можна віднести: рівень переробки відходів, частку використання вторинної сировини, обсяги утворення відходів на душу населення, рівень повторного використання продукції.

На сучасному етапі розвитку особливого значення набуває інтеграція цифрових технологій у сферу управління відходами. Використання інноваційних рішень, таких як «розумні» системи сортування, блокчейн для відстеження матеріальних потоків та автоматизовані платформи переробки, дозволяє підвищити ефективність функціонування циркулярної економіки. Разом з тим, ключовою передумовою успішного впровадження циркулярної економіки є державна підтримка, яка повинна включати законодавче регулювання, економічні стимули та інформаційні кампанії. Не менш важливим є формування екологічної культури населення та відповідального споживання.

Отже, циркулярна економіка є важливим інструментом забезпечення сталого розвитку та екологічної безпеки. Її впровадження сприяє зменшенню обсягів відходів, ефективному використанню ресурсів та зниженню негативного впливу на довкілля. Для України перехід до циркулярної моделі економіки є необхідною умовою інтеграції у світовий економічний простір та досягнення екологічних стандартів ЄС. Це потребує комплексного підходу, який включає розвиток інфраструктури, вдосконалення законодавства та підвищення рівня екологічної свідомості суспільства.

Список використаних джерел:

1. Ghisellini P., Cialani C., Ulgiati S. *A review on circular economy: the expected transition to a balanced interplay of environmental and economic systems // Journal of Cleaner Production. 2016. Vol. 114. P. 11–32.*
2. Kirchherr J., Reike D., Hekkert M. *Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions // Resources, Conservation and Recycling. 2017. Vol. 127. P. 221–232.*
3. *Ellen MacArthur Foundation. Towards the Circular Economy: Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition. 2013.*
4. *European Commission. Closing the Loop – An EU Action Plan for the Circular Economy. Brussels, 2015.*
5. *Державна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р.*
6. *Закон України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX.*